

Соколовська К. В., аспірант,

Київський національний університет технологій та дизайну

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Цифрова трансформація — це широке поняття, яке охоплює зміни, спричинені зростанням доступності і використання цифрових технологій практично у всіх видах діяльності. Інтернаціоналізація, скорочення витрат та дематеріалізація кордонів для підприємств все більше залежать від їх здатності використовувати нові цифрові можливості. Тобто для підприємств це означає, що існуючі чи нові цифрові технології сприяють зміні їхніх бізнес-моделей. Процес трансформації має бути комплексним у функціональній сфері компанії: в управлінні, технологіях виробництва, оцінки якості тощо.

Проблеми, які виникли під час пандемії COVID-19 та з початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну показали на скільки наразі є актуальною тема цифрової трансформації. Оскільки під час цих подій можна спостерігати не тільки обмеження пересування населення, але й непередбачувану зміну кадрів, місця знаходження підприємства та інше. Війна змусила багато підприємств не тільки змінити місце дислокації, але й створила цілий сектор підприємств, працюючих через хмарні носії та цифрові способи зв'язку.

Розвиток суспільства сприяє не тільки коригуванню звичайних способів ведення бізнесу, але й створює нові потреби та вимоги для підприємств. Саме це стає основним чинником розвитку підприємств у епоху цифровізації.

Тематика цифрової трансформації підприємств та була розглянута у працях багатьох учених, серед яких вагомий внесок зробили, у роботах яких досліджено процеси цифровізації економіки Сингх [1], Мергель и другие. [2] и Буси [3], які досліджували проблеми цифрової трансформації. Також важливими є дослідження Strange і Zucchella [4], Neubert [5] і Coviello et. al. [6], що досліджували саме інструменти цифрової комерції як чинник розвитку підприємств. Kraus [7] визначав що цифрова трансформація необхідна через глобалізацію ринку та є невід'ємним чинником розвитку підприємства в сучасних умовах.

Але недоліком цих робіт є те, що кожен з вчених розглядав цифрову трансформацію тільки в одній чи декількох функціональних сфер. Так як бізнес процеси підприємства цільним механізмом - цифрову трансформацію слід розглядати комплексно.

Якщо ж переглянути вітчизняних авторів, то питанням цифрової трансформації займались и О. Вишневський [8], О. Гудзь [9], В.Ляшенко [10]. Вони відрізняють внутрішню та зовнішню поведінку підприємств в умовах цифрової трансформації та зміни бізнес моделей. С. Король та Є. Польовик [11], О. Миколюк і В. Бобровник [12], Л. Ремньова й Т. Забаштанська [13] розглядали питання цифрової трансформації окремих галузей та підприємств.

Метою дослідження є вплив цифрової трансформації на розвиток підприємств в Україні.

Процес цифрової трансформації характеризується впровадженням цифрових технологій для покращення бізнес процесів управління, комунікації та виробництва. [14].

Найбільш точне визначення поняття "цифрова трансформація" на думку автора дала організація "Україна 2030E". Цифрова трансформація є впровадженням цифрових технологій у всі рівні підприємства. Це призводить до кардинальних змін у роботі організацій та кожного індивіда окремо, бо дозволяє досягати цілей дешевше, швидше та з новою якістю [15].

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну підприємства шукають у цифрових технологіях вирішення питань щодо відновлення бізнесу, працездатності персоналу та покращення гнучкості. Також гостро стають проблеми щодо логістики матеріалів, але глобалізація ринку дозволяє вирішувати ці питання за допомогою комунікацій з іншими підприємствами з усього світу.

Цифровізація сприяє розширенню інформаційного простору, створюючи нові потреби та продукти. Це сприяє створенню нових сфер, професій, тощо. Тобто впливає на кожну функціональну сферу підприємства.

Таблиця 1 – Вплив цифрової трансформації на функціональні сфери підприємства

Функціональна сфера	Вплив
Виробництво	Технології є хорошими інструментами для зниження витрат виробництва та створення нових продуктів. Зменшує потребу у людині в виробничому процесі та збільшує обсяг та якість при тих самих витратах.
Маркетинг та бізнес планування	Нові програми, гаджети та машинне навчання дозволяють не тільки краще аналізувати дані щодо покупців, конкурентів та середовища, але й складати стратегічні плани щодо змін, розвитку та маркетингу. Штучний інтелект значно розширив можливості керівників для аналізу даних.
Персонал та комунікації підприємстві	Соціальні мережі створили всі необхідні умови для створення нового способу роботи - віддаленого. Це дозволило дематеріалізувати кордони між співробітниками та набирати в команду спеціалістів з усього світу. Щоб уникнути нових складнощів через віддалену роботу у більшості компаній було впроваджено новітні відділи HR супроводу, що допомагають персоналу з адаптацією та підтримкою гарного психологічного стану під час усієї роботи у підприємстві.
Організація та логістика	CRM системи створили умови для кращої організації усього процесу продажу та логістики товарів. Нові програми допомагають не тільки складати логістичні карти, але й відстежувати знаходження посилок, матеріалів для виробництва, тощо.
Фінанси	Системи онлайн-банкінгів дозволяють покупцям прискорити процес покупки.
Якість	Технології полегшили відносини між людиною та машиною, що дозволяє не тільки краще налаштовувати техніку для виробництва, але й створювати техніку задля кращого контролю якості продукту.

Джерело: Узагальнено автором на основі Kraus [15], Strange, R. Zucchella, A [4], Coviello [6].

Отже, виходячи з таблиці, цифрова трансформація сприяє розвитку та розширенню можливостей на кожному рівню підприємства.

Передумовами для цифрової трансформації українських підприємств є наразі проблеми, які постають перед виробниками та девелоперами. Більшість вітчизняних організацій досі використовували програми російського походження, що наразі стає неможливим.

Опитування керівників українських підприємств середнього бізнесу, що проводилось аналітиками МС Ukraine показало, що вибір технологій в користь російського було прийнято через два фактори: ціна та мова. Цінова політика на технології сформована з використанням середнього прибутку у країні, де була створена та чи інша програма. Підприємства у пошуках вигідного варіанту обирали найдешевші або безкоштовні варіанти. Також російськомовного персоналу досі більше ніж англomовного, тож обирали, щоб було простіше вивчати та навчати співробітників.

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну майже всі компанії відмовились від використання технологій російського походження та почали вивчати інші мови для переходу на програми європейського та американського походження. Більшість іноземних компаній зараз надають допомогу українським підприємствам у вигляді безкоштовного використання технологій або знижок.

Висновки. Своєчасність та повнота інформації, ефективна комунікація з покупцями та покращення виробничого процесу є невід'ємними складовими розвитку підприємства. Цифрова трансформація є наразі основним чинником розвитку підприємств в Україні.

Сучасні технології не тільки дають керівнику нові методи та інструменти, але й накладають вимоги щодо ІТ-технологій. Керівникам підприємств необхідно розуміти, що цифрова трансформація це обов'язковий процес для розвитку у сучасних умовах, бо вона є не тільки основним чинником конкурентоспроможності, але й єдиною можливістю виживання підприємства в умовах пандемії та війни.

References:

1. Singh, A. Role of HR in digital transformation. HR Future 2019, 2019, 16–17.
2. Mergel, I.; Edelman, N.; Haug, N. Defining digital transformation: Results from expert interviews. Gov. Inf. Q. 2019.
3. Bucy, M.; Finlayson, A.; Kelly, G.; Moye, C. The 'How of Transformation. 2020. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/retail/our-insights/the-how-of-transformation>

4. Strange, R.; Zucchella, A. Industry 4.0, global value chains and international business. *Multinatal. Bus. Rev.* 2017, 25, 174–184.
5. Neubert, M. The impact of digitalization on the speed of internationalization of lean global startups. *Technol. Innov. Manag. Rev.* 2018, 8, 44–54.
6. Coviello, N.; Kano, L.; Liesch, P.W. Adapting the Uppsala model to a modern world: Macro-context and microfoundations. *J. Int. Bus. Stud.* 2017, 48, 1151–1164.
7. Kraus, S.; Jones, P.; Kailer, N.; Weinmann, A.; Chaparro-Banegas, N.; Roig-Tierno, N. Digital Transformation: An Overview of the Current State of the Art of Research. URL: <https://doi.org/10.1177/21582440211047576>
8. Liashenko V. I., Vyshnevskiy O. S. Tsyfrova modernizatsiia ekonomiky Ukrainy yak mozhlyvist proryvnoho rozvytku: monohrafiia. Kyiv: NAN Ukrainy, 2018. 252 s.
9. Hudz O., Fediunin S., Shcherbyna V. Didzhytalizatsiia, yak konkurentna perevaha pidpriemstv. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes.* 2019. № 3 (29). S.18–24. URL: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2019.031824>.
10. Korol S. Ya., Polovyk Ye V. Didzhytalizatsiia ekonomiky yak faktor profesiinoho rozvytku. *Modern Economics.* 2019. № 18. S. 67-73. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/digitization-of-the-economy-as/>
11. Mykoliuk O. A., Bobrovnyk V. M. Upravlinnia pidpriemstvom v umovakh didzhytalizatsii ekonomiky. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu.* 2021. № 4. S. 142-146.
12. Remnova L., Zabashtanska T. Kontseptualni zasady navchannia personalu v umovakh didzhytal-transformatsii biznesu. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia.* 2020. № 4. S. 45-53.
13. Lazorenko T., Sholom I. (2020) “Digitalization as a major factor in business development”. Collection of abstracts of the International scientific practical conference, Business, innovation, management: problems and prospects, Kiev, Ukraine, pp. 50-51, available at URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/201186>
14. Ukrainyskyi instytut maibutnoho: website. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyucifrovoyu-ekonomikoyu.html>
15. Kraus, S.; Palmer, C.; Kailer, N.; Kallinger, F.L.; Spitzer, J. Digital entrepreneurship: A research agenda on new business models for the twenty-first century. *Int. J. Entrep. Behav. Res.* 2018, 25, 353–375.
16. Fedulova, L. I. Innovatsiina ekonomika [Tekst] : pidruchnyk / Liubov Ivanivna Fedulova. – K.: Lybid, 2006. – 480 s.
17. Nikitin Yu. O., Kulchytskyi O. I. Tsyfrova paradyhma yak osnova vyznachen: tsyfrovyyi biznes, tsyfrove pidpriemstvo, tsyfrova transformatsiia. *Marketynh i tsyfrovi tekhnolohii.* 2019. № 4. Tom 3.